

अभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY
abhiyanweekly40@gmail.com

वर्ष : ३७ / अंक : १६ / २०७६ कातिक २९ जते शुक्रबार / 15 Nov., 2019 / मूल्य रु. १०/-

पहिलेको जस्तो राष्ट्रवाद देखाउ ओली

काठमाडौं। पछिल्लो समयमा हाम्रो छिमेकी मुलुक भारतले नेपालको भू भागलाई आफ्नो राजनीतिक नक्सामा पारेर नक्सा प्रकाशित गरेपछि त्यसको व्यापक विरोध भएको छ। स्वामिमानी नेपालीहरूले नेपालको भूमि मिच्छ पाइँदैन भन्दै प्रायः प्रत्येक दिन जुलुस गरी गो व्याक भारत भनिरहेका छन्। ठीक त्यसै बेला प्रधानमन्त्री केपी ओलीको आवानमा सर्वदलीय बैठक बसेको छ। सबै राजनीतिक दलहरूले एक मतले सरकारलाई कुट्टनीतिक र राजनीतिक तहबाट समस्याको समाधान गर्न सरकारलाई एक मतले अनुरोध

»» बाँकी ८ पेजमा

प्रधानमन्त्रीको मिर्गौला प्रत्यारोपण हुने

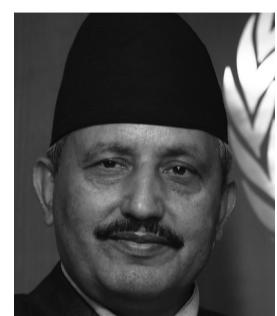
काठमाडौं। प्रधानमन्त्रीलाई ४ वटासम्म मिर्गौला फेरेका व्यक्तिको ब्रिफिड दिएपछि उनले डा. दिव्यासिंह शाहलाई यसबारे पूर्ण जानकारी लिन र तैयारी गर्न २४ गते अमेरिका पठाएका छन्। उनलाई थप सहयोग गर्न र आवश्यक बन्दोबस्त गर्न सल्लाहका राजन भृत्याङ्क पनि अमेरिका पठाएको स्रोतले जानकारी दिएको छ।

उताबाट सकारात्मक जवाफ आइसकेको छ र यसबारे यसैहात्पा पूर्ण तैयारी गरेपछि प्रधानमन्त्री अमेरिकामा अर्को मिर्गौला प्रत्यारोपण गर्न अमेरिका

»» बाँकी ८ पेजमा

निजी मेडिकल कलेज अगाडि सरकार निरिह

काठमाडौं। नेपाल कम्प्युनिट पार्टी नेतृत्वको केपी ओली सरकारसँग संघीय संसदमा भएप्दे दुई तिहाई मत रहेपनि उ मेडिकल कलेज सञ्चालहरूका अगाडि निरिह सापित भएको छ। मुलुकको ऐन, नियम र कानून उल्लंघन गर्दै निजी मेडिकल कलेजहरूले विद्यार्थीहरूसँग सरकारले तोकेको भन्दा बढी शुल्क लिएपनि सरकार मुख दर्शक जस्तो भएर

शिक्षामन्त्रीले अस्तिमात्र आफ्नो मन्त्रालयमै पत्रकार सम्झौलन गर्दै अब पनि बढी शुल्क फिर्ता वा समायोजन नगरे विद्यार्थी र अभिभावकले जिल्ला प्रशासन कार्यालय (सिडिओ) मा उजुरी गर्नेछन् र त्यो उजुरी उपर जिल्ला प्रशासन कार्यालयले कारबाही गर्नेछ भन्ने अभिव्यक्ति दिएका छन्। यसअधि २०७५ असोज महिनामा बढी शुल्क लिने कलेज

विरुद्ध सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा उजुरी गर्न र तर्गी गर्नेहरूका विरुद्ध तर्गी मुद्दा चलाउन निर्वशन दिएको भएपनि हालसम्म त्यो लागू भएको छैन। केही महिना पहिला गृहमन्त्री रामबहादुर थापा र शिक्षामन्त्री गिरिराजमणि पोखरेलको उपरिथितमा गृह मन्त्रालयमा बैठक बसेको र बैठकले एक महिना भित्रमा बढी शुल्क फिर्ता गर्न वा समायोजन गर्न सरकारले पटक पटक निर्देशन दिएपनि कलेज सञ्चालकहरूले त्यसलाई वेवास्ता गर्दै आएका थिए।

»» बाँकी ८ पेजमा

उपसभामुख त्याग्ने, मन्त्री बन्ने

काठमाडौं। संघीय संसदको हिँडौ अधिवेशन निकट भविष्यमै बोलाइँदै छ। तर संघीय संसदमा प्रतिनिधि समाको सभामुख पद रित्त रहेको छ। तत्कालिन सभामुख कृष्णबहादुर महरा संसद सचिवालयकी कर्मचारी रोजनी शाहीलाई योन दुर्व्ववहार गरेको घटनामा सभामुख पदबाट राजिनामा दिन बाध्य भएका थिए। हाल उनी अदालतको आदेशमा उपर्युक्तका लागि थुनामा रहेका छन्। सभामुख पद खाली भएको र उपसभामुखले अधिवेशनको अध्यक्षता गर्न पाउने व्यवस्था नम्रपाले हिँडौ अधिवेशन अधि नै उपसभामुख शिवमाया तुम्वाहाडफेलाई राजिनामा गराउन नेकपा र सरकार एकमत भएका छन्। संसदको बैठकले मात्र सभामुख चयन गर्न भएकाले उक्त बैठकको अध्यक्षता उपसभामुखले गर्ने कि नगर्न भन्ने विषयमा जटिलता उत्पन्न भएको हुनाले उपसभामुखलाई राजिनामा गराउन लागिएको हो।

संसद नियमावलीले सभामुले नै बैठकको अध्यक्षता गर्ने उल्लेख गरेको र बैठकको स्थगन समेत सभामुखले मात्र गर्न सक्ने भएकाले नयाँ सभामुख चयनका लागि उपसभामुखलाई राजिनामा गराउने पक्षमा नेकपा र सरकार पुरोको छ। सविधान अनुसार एउटै पार्टीका सभामुख र उपसभामुख हुन नापाउने र एउटै लिङ्ग अर्थात दुवै पदमा पुरुष र महिला हुन नापाउने व्यवस्था भएकाले अहिले सभामुख पद छोडून सत्ताधारी दल तथार नभएकाले उपसभामुखलाई राजिनामा गराएर नेकपाले सभामुख आफ्नो पार्टीले लिने र उपसभामुख अन्य पार्टीलाई दिने रणनीति अपनाएको छ। तत्कालिन अवस्थामा नेकपा र माओवादी केन्द्रको पार्टी एकीकरण नम्रपालो अवस्थामा अलग अलग पार्टीबाट सभामुख र उपसभामुख चुनिएका थिए। सभामुख तत्कालिन माओवादी

»» बाँकी ८ पेजमा

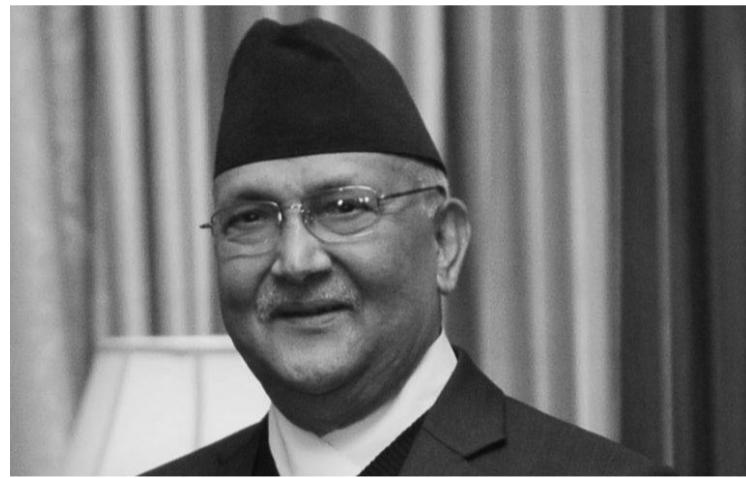
बाटाबाटैमा एनआइसी एसियाको खता

काठमाडौं। विवादै विवादमा भैंसिंदै आएका एनआइसी एसिया बैंक फेरी विवादको घेरामा तानिएको छ। व्यापारिक घरानाहरूद्वारा सञ्चालित भएको सो बैंक र भाटभटेनी सुपर मार्केटले जनतालाई उल्लु बनाउने जद्यशस्त्रित भाटभटेनी सुपर मार्केटमा एनआइसी एसिया बैंकको काउन्टर नै राखेर दरै, तिहार र छठ पर्वको उपलब्धमा बैंकको खाता खोल्ने र बैंकमा खाता खोल्नेलाई भाटभटेनी सुपर मार्केटले जुता र कपडाको खरिदमा १५ प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था मिलाएका थिए।

बजारमा ५००० (पाँच हजार) पर्ने कपडालाई भाटभटेनी सुपर मार्केटले मूल्य बढाएर १०/१२ हजारसम्मा विक्री वितरण गर्दै आएको र बैंकमा खाता खोलेमा १५ प्रतिशत सम्पर्को छुट दिने भनेर जनतालाई ठीकी गरिरहेपनि सम्बन्धित »» बाँकी ८ पेजमा

ओली सरकारको अग्नि परीक्षा हुँदै

जनतामाथि फेरी घात नहोस्

गराउने सुनौलो अवसर समेत मिलेको छ। सत्ताधारी दलदेखि प्रमुख विपक्षी दल लगायत अन्य सबै दलले सीमा विवादका बारेमा भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीसँग प्रत्यक्ष सम्बाद गरी सीमा विवाद संघेका

समर्थन गरेका हुनलो सुस्ता, कालापानी लिपुलेक लगायतका अन्य सीमा विवादका बारेमा भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीसँग प्रत्यक्ष सम्बाद गरी सीमा विवाद संघेका

लागि दुँग्याहुनुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ। निर्वाचनका बेला र त्यस अधि र पछि प्रधानमन्त्रीले दिएको राष्ट्रवादका कुरालाई जनताले बुझ्ने र देख्ने गरी व्यवहारमै देखिनु आवश्यक छ। सीमा विवाद कुनै एक दलको मात्र हुन सक्दैन। यो सम्पूर्ण नेपाली जनतासँग जोडिएको कुरा हो। यो देशकै समस्या हो। विगतका सरकारहरूलाई दोष लगाएर अब ओली सरकार उकिन सक्ने अवस्था छैन। दुई तिहाई नजिकको बलियो सरकारले खुटा नकमाई आफ्नो भूमिको रक्षा गर्न सक्नुपर्दछ। राष्ट्रिय स्वाधिनता र आफ्नो भूमिको रक्षाको यो अभियानमा प्रधानमन्त्री ओलीले अग्रसरता देखाएको खण्डमा उनलाई साथ दिन सम्पूर्ण जनता तयार रहेका छन्। प्रधानमन्त्री ओली पहिलो पटक प्रधानमन्त्री भएका बेला भारतले लगाएको आर्थिक नाकाबन्दीका

»» बाँकी ८ पेजमा

prabhu Welcome

Savings

आजै खोलौ प्रभु Welcome बचत बनाउँछ यसले भविष्य सहज

प्रमुख विशेषताहरू:

- शुन्य मौजूदातमा खाता
- खोलने पाईज्ञे
- निःशुल्क Visa Debit Card*
- आकर्षक ब्याजदर
- निःशुल्क आशब्दा सुविधा*

- निःशुल्क ABBS*
- Mobile Banking मा ५०% छुट
- इन्टरनेट बैंकिङ, ऑफलाई
- लगायत थप विविध सुविधाहरू*

prabhu BANK

फोन : ०१-४७८६०८६६ (Direct), ४७८६०५८८ | प्लाटफॉर्म : ०१-४७८६०५८८
टोल फ्री नं. १६००१०७७७ | ईमेल : info@prabhubank.com
SWIFT: PRVUNPKA | वेबसाइट : www.prabhubank.com

शाहीन छुट

Prayers of Sikhs answered

M Chaudry

The opening of the Kartarpur corridor sends a powerful message worldwide

The inauguration of the Kartarpur Corridor by Prime Minister Imran Khan on the eve of the 550th birthday of Baba Guru Nanak, the founder of the Sikh religion, was indeed a historic event for the 140 million Sikh community in India and the Sikh diaspora in other countries around the world, who for the last 72 years had persistently prayed and hoped for their free access to one of their holiest places in Pakistan— Kartarpur where the Guru spent the last 18 years of his life. Their prayers were finally answered. It is said that there are two most stupendous forces in this world, faith and fear, and faith is stronger than fear. Religion takes care of the worldly and spiritual aspect of human lives. People seek solace and comfort to create balance in their lives from their respective scriptures, saints and their spiritual guides like Guru Nanak, which explains the intensity of their devotion to them. The Sikhs hold Guru Nanak in the highest esteem and visiting the holy places associated with him is an integral part of their faith.

The elation and gratitude of the Sikh community over this unprecedented initiative by Prime Minister Imran Khan

and the COAS Gen Qamar Javed Bajwa was immensely evident from the remarks made by Navjot Sidhu on behalf of the Sikh Community and their other leaders. The implementation of the project by Pakistan government in spite of the initial reluctance by the Indian government in regards to its implementation is in the best Islamic traditions of religious tolerance and interfaith harmony. The step taken by Pakistan government in the absence of any reciprocal gesture by India and in spite of the Indian atrocities in Kashmir and the unpalatable decision of the Indian Supreme Court to award the Babri Mosque land to Hindus has reinforced the credentials of the country as a religiously tolerant entity wedded to its humanitarian ethos.

India by acting as a war-like state in pursuance of the RSS philosophy of Hindutva is actually not only jeopardizing the regional peace and security, but also undermining communal harmony within its own borders which ultimately will harm her own interests

The move has also been widely appreciated by the international community. Pakistani nation can rightly feel proud of it. In that context it also represented a diplomatic triumph for Pakistan. The opening of the corridor could well become a milestone for peace and may even

set new trends for granting people of faith a free access to their sacred spaces, which incidentally is denied to the people of Kashmir right now who are under siege for more than 100 days.

Providing visa-free access to millions of Sikhs to their holiest sites also augurs well for Pakistan. The Sikh community is connected to this land through an unbreakable cord of spirituality, as most of their sacred places are situated on our side of the border, equally valuable to us as our precious heritage. It was also befitting that Pakistan issued commemorative coins and stamps on the occasions and took steps to establish the Guru Nanak University at Nankana Sahib. Guru Nanak was a saint who was equally revered by Sikhs and Muslims as is evident from his last rites, performed by both Muslims and Sikhs. Iqbal called him ‘mard-e-kamil’ (a perfect man) who raised India out of slumber. India also needs to emulate the example set by Pakistan by allowing easy access to the Muslims from Pakistan and other communities to visit their sacred sites in India by simplifying the rigorous procedure in force to deal with such requests.

The inauguration of the Kartarpur corridor in a way is also a gesture towards India for burying the past and making a new beginning for peaceful

co-existence by resolving the mutual disputes, including the core issue of Kashmir which have bedeviled relations between the two countries at the cost of regional peace and security. Prime Minister Imran Khan was right on money while addressing the Kartarpur ceremony to urge Indian PM Narendra Modi to do justice to the people of Kashmir to create conditions for peaceful co-existence and peace in the region which is so essential to fight poverty and changing the economic profile of the teeming millions on both sides of the border. This could happen only when the Modi government understands and recognizes the ground realities. India by acting as a war-like state in pursuance of the RSS philosophy of Hindutva is actually not only jeopardizing the regional peace and security, but also undermining communal harmony within its own borders which ultimately will harm her own interests.

This region badly needs peace and amity between the two nuclear neighbours. Continued hostility between them is fraught with dangerous consequences. Kashmiris are fighting for their right of self-determination as enshrined in the UN resolutions. Their movement for independence cannot be suppressed through decrees ending special status of the state and by the barrel of the gun. They have been fighting

for their independence and right to self-determination since 1989 and the Indian forces have not been able to kill their spirit despite assassinating more than 100,000 Kashmiris since then. That is a reality staring the Modi government in the face.

India for sure has not been able to sell its contention of situation in Kashmir being its internal matter, as is evident from the reaction of the global community and the UNSC which reiterated that the Kashmir issue needed to be resolved in conformity with the UN resolutions and bilateral agreements in that regard. It was time for the world community and the UN to move beyond merely showing concern on the developing situation in Indian-Occupied Kashmir and to fulfill their obligation towards the people of Kashmir by pressurizing India to grant the right of self-determination to them. Indian intransigence not to recognize the ground realities and continued denial of the right of self-determination to the people of Kashmir could have very disastrous consequences for the region and beyond. Two nuclear states standing face to face with each other in regards to Kashmir also presents a dreadful spectacle and underlines the urgency for the world body and the international community to act before it is too late.

Sikhs for Referendum 2020

C Kiran

As published in the Mail on Line, London, on 12 August 2018, members of the Sikh community led by ‘Sikhs for Justice’ gathered in Trafalgar Square in central London on August 12, 2018 and called for a referendum by the global Sikh community to establish India’s Punjab state as an independent country. The rally comprised of thousands of expatriate Sikhs and their supporters, who demanded a referendum on an independent homeland to be carved out of India. They brandished banners reading ‘Free Punjab, End Indian occupation’, ‘Punjab Referendum 2020 for Khalistan’ and ‘We will re-establish Punjab as an independent country’.

As published in the Times of India on 12 August, the pro-Khalistan rally was called London Declaration, and its purpose was to kick-start a campaign for a non-binding referendum on Punjab’s independence in 2020. Some of the protesters said, they felt Sikhs were treated unfairly in India and did not have equal rights. More than 3,000 Sikhs took part in the rally.

As per the above newspaper, the Indian government discussed its concern with UK officials over the activity of expatriate Sikhs, who want to create a homeland of Khalistan in India’s northern Punjab state. The UK’s Foreign Office confirmed it discussed the rally with the Indian High

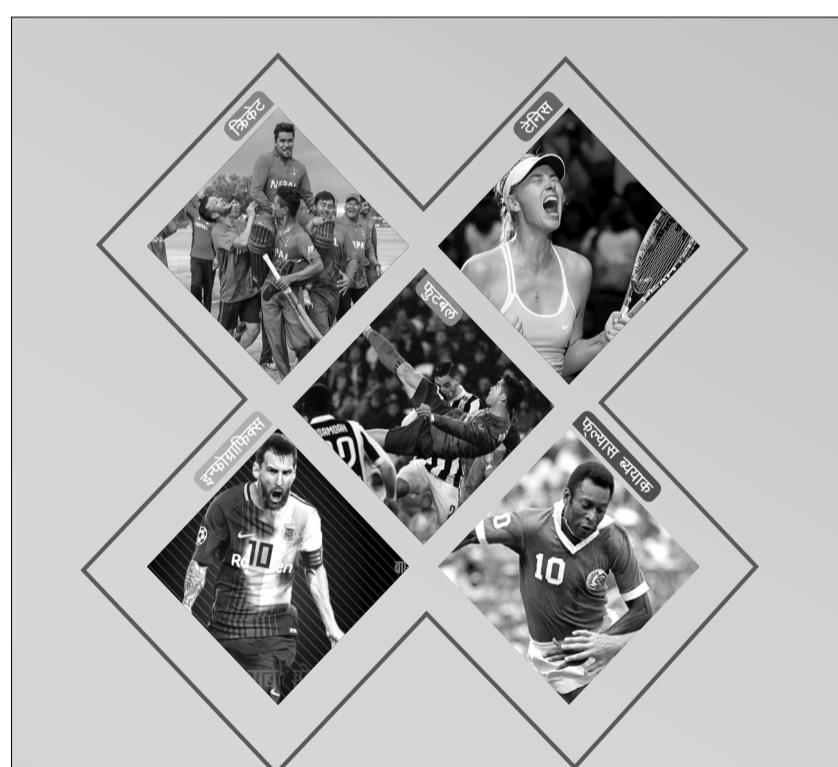
Commission, but a spokeswoman told AFP that a “Peaceful protest is a vital part of a democratic society.” Gurpatwant S. Pannun, legal advisor to Sikhs for Justice, said, “This is a peaceful, democratic campaign to give Sikhs the right to determine their own future”. The Sikhs determination to make Indian Punjab a separate country for them is a long standing requirement because of the injustices done to them, as a minority in India. To undermine Sikh identity, culture and their demand for a separate homeland; apart from promoting the extremist Hindu organizations to mistreat the Sikhs, the Indian government has also been using state terrorism to suppress them.

The Sikhs in Indian Punjab have suffered indiscriminate use of state terrorism to suppress their initial demand of their right to have autonomy, which was refused to them repeatedly. After being frustrated by the government’s strategy to use Hindu extremists and state forces to commit rampant human rights (HR) violations against the Sikhs, the community demanded independence from India.

In 1980, the Sikhs started an armed struggle against the Indian yoke. As a consequence, Indian Army’s major violation of Sikhs human rights resulted in the desecration of their most sacred shrine in Amritsar, the Golden Temple. The government launched an attack with tanks on June 1984, to kill Sikh freedom fighters residing there. The death

toll of the attack was estimated to be as high as 2,000 Sikhs. Since the attack in 1984, as noted by Amnesty International, the Indian Government has been using state forces to suppress their freedom struggle by committing indiscriminate atrocities against them. For example, to interrogate the Sikh freedom fighters, Chilli powder was sprinkled in their eyes. Sikhs were hung upside down from ceilings till they became unconscious. Their body joints were battered. Electric shocks were administered, making most of the youth impotent. Sikh women, during interrogation, were also hurt very badly.

Moreover, violence is inflicted on the parents in the presence of their sons and daughters and vice-versa. Adult girls are sexually assaulted, pregnancies are terminated of expectant females. Sikhs are subjected to severe beatings and filthy abuse in the presence of their village folks. Dead bodies of Sikhs killed in fake encounters are not handed over to their parents to conceal marks of excessive violence. Indiscriminate atrocities are committed against the parents of underground youth of the area where militant action took place. However, as stated by a prominent Sikh leader, Dr Amarjeet Singh in Dunya Kamran Khan Kay Sath programme recently, “India, with the massacre of 0.15 million Sikhs over the course of 32 years, has not been able to crush the Khalistan movement”.

Every game. Everything about the game.

ਸਾਬੈ ਏਫਲ

www.sabaikhel.com

[/sabaikhel](https://www.facebook.com/sabaikhel)

info@sabaikhel.com

[@sabaikhel](https://twitter.com/sabaikhel)

For Advertisement : sabaikhel@gmail.com

पद्धत्यौ हाती बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूँदै त्यो जस्ले बिरियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहातर भयर एकै पटक मर्न सकौ।

- अमियानवाणी

अभियान

साप्ताहिक

सम्पादकीय

ओली राजनीतिमा सफल, अब्युमा असफल

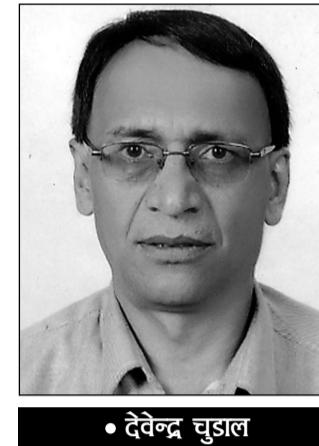
अहिंसे मुलकमा २०१५ सालको विपीकोड्डीरात्माको नेतृत्वको सरकार भन्दा बलियो सरकार रहेको छ। नेपाल कम्प्युनिट पार्टी नेतृत्वको भएँडै दुई तिहाई नजिकको सरकार रहेको छ। तर जनताले चाहौनसारको काम गर्न ओली सरकार असफल सवित भएको छ। केपी ओली राजनीतिमा सफल देखिएपनि राज्य सञ्चालना असफल सवित भएका छन्। तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रीय एकता भएर नेपाल कम्प्युनिट पार्टी निर्माण भयो त्यही कारण नेपलको संघीय संसदमा एकलै बहुमत ल्याएको छ भने मुलकमा स्थापना गरिएका सातवटा प्रदेश मध्येका ६ वटा प्रदेशमा नेकपाकै बहुमतका प्रदेश सरकार रहेको छ। संघीय सरकार र प्रदेश सरकार एउटै पार्टीका भएकाले संघीय सरकारलाई आफ्नो नीति तथा कार्यक्रम लाग्न गर्न कैने कठिनाई छैन। त्यति हुँदा हुँदै पनि ओली नेतृत्वको सरकारले जनताको चाहौनसार काम गर्न नसक्को कारण अब खोल्नपर्ने बेला भएको छ।

तेपाल कम्प्युनिट पार्टीका दुर्व अध्यक्ष मध्येका एक अध्यक्ष प्रधानमन्त्री रहेका छन् भने अर्का अध्यक्ष पुष्टकमल वाहाल तै सरकारको काम कारबाहीको बारेमा विरोध गरिरहेका छन् । सरकारले जनताको चाहनानुसार काम गर्न नसकेको सत्य भएपनि सत्ताधारी दलका अध्यक्षले के कति कारणले सकाराले काम गर्न नसकेको हो भन्दै त्यसको कारण खोजनुपर्यामा त्यसो नगारी ओली नेतृत्वको सरकारको विरोध गर्दै हुडेको हुनाले तत्कालिन माओवारी पक्षकाटै सरकारको बढी विरोध भएको छ । प्रधानमन्त्री केपी ओलीको निझी सचिवालयमा रहेका व्यक्तिहरूले समेत आफ्नो भूमिका जिम्मेदारीपूर्वक निभाउन सकेका छैन् व्यक्तिगत स्वार्थका लागि उगीहरू लागेका र पाटी र सरकारलाई सहयोग गरेको नदेखिएको हुनाले त्यस्ता व्यक्तिहरूलाई हटाउन जनसतरबाट प्रधानमन्त्रीलाई दबाव पार्दै गएको थियो । पछिल्लो समयमा भारतले कालापानी र लिपुलेकलाई आफ्नो राजनीतिक तक्साभित्र राखेर तक्सा प्रकाशित भएपछि नेपालमा त्यसको व्यापक विरोध भएको छ । अब तेपाल सरकारले आफ्संसाँ भएका प्रमाणहरू राखेर कुट्टीतिक र राजनीतिक तबरबाटै त्यसको समाधान खोजिनु आवश्यक छ । कहीं दिन पहिला प्रधानमन्त्रीले त्यस विषयमा छलफल गर्न संवर्द्धनीय बैठक बोलाउनु भएको थियो । उक्त बैठकमा सौनै क्रियाशिल दलहरूले एकै मतले कालापानी र लिपुलेकला बारेमा सरकारलाई सहयोग गर्ने उद्योग गरेका छन् । प्रमुख विपक्षी दल लगायत अन्य सबै दलले सरकारलाई एकै स्वरमा कुट्टीतिक र राजनीतिक तबरबाट आफ्नो भूमिका बसेका भारतीय सेनाहरूलाई हटाउनु आवश्यक सहयोग गर्ने बताएका हुनाले अब ओली सरकारले कुट्टीतिक माध्यमद्वारा त्यसको समाधान खोजि आफ्नो भूमि बचाउने कार्यमा लाग्नु आवश्यक छ ।

केही कम्पनिए पार्टीका नेता तथा कार्यकर्त्ताहरूले कालापानी र लिपुत्रके तत्कालिन राजा महेन्द्रले भारतलाई दिएको अभिव्यक्ति दिएर आफूहरू उमिकाने प्रयास गरिरहेका छन् । महेन्द्र त्यस्ता व्यक्ति थिएनन् भने प्रमाण जलसोत विद्वहरूले दिएका छन् । राजा महेन्द्रले दिएका भए त्यसको प्रमाण दिन सञ्चालित छ । मरिसकेका व्यक्तिलाई दोष लगाएर आफूहरू परिज्ञने प्रवृत्तिको कुनै अर्थ छैन । महाकालीको सन्धी गर्ने बेलामा किन हाम्मा राजनीतिक दलहरूले त्यस्ता कुरा उठाएनन मध्यरातमा महाकाली सन्धी गरियो त्यो सन्धीले नेपालले के पायो ? संसदले मध्यरातमा महाकाली सन्धी गरेपछि नेकपा नै विभिजत भएको थियो । अहिले दुवै देशमा परराष्ट्रमन्त्रीय स्तरबाट दुवै देशका सीमाका विषयमा परराष्ट्र सचिव स्तरबाटै समस्याको समाधान खोज्ने भनिएको छ तर आजसम्म त्यस विषयमा एक शब्दसम्म बोलिएको छैन भने एउटा पनि बैठक बसेको छैन । नेपालको सीमा मिचिएको हुनाले नेपालले नै त्यस विषयमा चासो देखाउन उपर्यामा भारतले आफूले राजनीतिक नक्साभित्र कालापानी र लिपुत्रलाई राखेपछि मात्र सरकार केही तातेको जस्तो देखिएको छ । सत्ताधारी नेकपाले बेला बेलामा नेपाल र भारतबीचको सम्बन्धका बारेमा कुरा उठाउने गरेपनि उसले सत्ता प्राप्त गरेपर्छै ऊ समेत चुप रहेको सत्य वास्तविकता हो । अहिले नेपालका राजनीतिक दलहरू एकै ठाउँमा उभिएका र सरकार पनि अहिलेसम्मकै सदैभन्दा बलियो रहेको र संसदमा पनि सरकारको पक्षमा दुई तिहाई नजिकको रहेकोले अब भारतसँगको सीमा विवादको निर्णय हुनेपर्छ । सत्तापक्ष र विपक्षी दलहरूले समेतले कालापानी सहितका अन्य विवादित क्षेत्रहरू नेपालकै रहेकोमा एक मतले सरकारलाई त्यस विषयमा समर्थन गर्ने बताईसकेकाले सरकारले कृतनीतिक र राजनीतिक ढाँगले नेपालको भूमिलाई नेपालकै भएको प्रमाणित गर्न सञ्चुपर्यच । यदि कसैले गली गरेका भए त्यसलाई सुधार गर्ने काम सरकारको हो कसैलाई गाली गरेर समस्याको समाधान हुन सक्दैन ।

भारतले कालापाणी आफ्नो भएको भनेर आफ्नो नवसामित्र राखेको हुनाले अब नेपाल सरकारले आफूसँग भएका प्रमाणाहरू राखेर लिमिया पुरा समेत राखेर नयाँ नवास बनाउन आवश्यक छ। त्यस विषयमा भारतसँग वार्ता गरेर वा वार्तामा नआएको खण्डमा दुई देशमा नवसामा नवास जुधाएर भएपनि समस्याको समाधान खोजिन्पर्दछ। बलियो सरकार भएको बेलामा पनि नेपाल भारतीयोंको सीमा समस्याको समाधान नभएको खण्डमा भारतले नेपालका अन्य भूमिमा समेत हस्तक्षेप गर्न सक्ने भएकाले सरकार र राजनीतिक दल सीमा समस्याको बारेरा एकै ठाउँमा उभएर सही रूपमा समस्याको समाधान खोज्नु अब विलम्ब गर्नु हुँदैन। सीमा जस्तो संचारदरमाई विषयमा दरबारले यसो भन्यो भनेर त्यस विषयमा मनिपरिषद्ले निर्णय गर्नुपर्दछ कि पढैन ? दरबारलाई देखाएर परिच्छेप्रवृत्तिले अब कोही परिच्छेप्राप्ताने अवस्था छैन। तत्कालिन अवस्थामा दरबारले नेपालको भूमि भारतलाई देउ भनेर कहिंकै भनेको छ भने त्यसको प्रमाण राजनीतिक दल र सरकारले दिन सकुपर्दछ। तत्कालिन राजदरबार र तत्कालिन राजाहरूलाई दोष लगाएर आफूहरू परिच्छेप्राप्ताने खोज्ने प्रवृत्ति नै सैबैभन्दा खतरनक हो। तत्कालिन अवस्थामा पनि दरबारले मनिपरिषद्को बैठकबाट निर्णय नाराई केही गर्न सक्ने अवस्था यिएन त्यस बेलाका प्रशासकहरू अहिले त्यही बताइरहेका छन्। को महाकाली सन्धी पनि राजदरबारकै छच्छा र आग्रहमा भएको थियो त ? यी तमाम प्रश्नहरूले गर्दा हामी राजनीतिक दलहरूले आफ्नो असफलता र अकर्मण्यतालाई लुकाउन र जनताको नजरमा तत्कालिन दरबार र राजालाई गिराउनको लागि मनगढन्ते कुरा गद्देय भन्ने अहिले प्रट पुँडै गएको छ। राजसंस्था हटेको १३ वर्ष भन्दा बढी भएपनि किन अहिले पनि नेपाली जनता राजतन्त्रको बकालत गरिहिका छन् त त्यसको जवाफ राजनीतिक दलहरूसँग छ त ? विश्वको इतिहास हरैन हो भने पनि राजाहरू तै राजदरबारी हुँदून्छ। किन कि राष्ट्र रहे मात्र उनी राजा हुने भएकाले ठीक त्यसको उल्टो राजनीतिक दलहरू हुँदून्छ, मुलुककै तरहेपनि उनीहरूले राजनीतिगर्न पाउँछन् तर राजा हैँनैन त्यसै कारण राजनीतिक दलहरूले राजनीतिक स्वार्थका लागि जस्तोकै सहमति र सम्झौता समेत गर्न सक्ने भएकाले कालापाणी र लिपुलेक लगायतका अन्य विवादित क्षेत्रमा भारतसँग अर्को सम्झौता गर्न सक्ने भएकाले अब हामी जनता नै सजग भएर अन्यायका विरुद्धमा लड्नुपर्ने आवश्यकता भएको हामीले महसुस गरेका छौं।

राष्ट्रवादको परीक्षामा उर्तिण होलान् प्रधानमन्त्री ओली

• દેવેન્દ્ર ચુડાલ

devendrachudal@gmail.com

बारेमा राष्ट्रिय सहमति गरेर अधि बढ्ने निर्णय गर्नु स्वागत योग्य कदम हो । भारतले लामो समयदेखि नेपालका राजनीतिक दलहरूलाई प्रयोग गर्दै आफ्नो स्वार्थसिद्ध गर्दै आएको तथ्य कसैबाट छिन सकेको छैन । चाहे २०४६ सालको राजनीतिक परिवर्तनमा होस चाहे २०६२/६३ को आन्दोलनमा होस भारतले प्रत्यक्ष रूपमे हस्तक्षेप गर्दै आएको थियो । भारतले २०४६ सालपछि आफ्नो हस्तक्षेपलाई अभ बढाउँदै लेगेको छ २०६२/६३ को आन्दोलनमा समेत उसले हाम्रो राजनीतिक दलका नेताहरूलाई प्रयोग गरेर आफ्नो स्वार्थ सिद्ध गरेको थियो । नेपालमा राजसंस्था रहेसम्म आफ्नो प्रभाव राख्न नसक्ने अवस्था देखेर उसले राजतन्त्रको अन्त्य गर्न लामो समयदेखि प्रयास गरिरहेको र २०६२/६३ मा उ सफल भएको भारतीय नेताहरू र भारतीय बुद्धिजीविहरूले नै खुलस्त पारिसकेका छन् २०४६ सालको आन्दोलनमा भारतले राजसंस्था अर्थात राजा र राजनीतिक दलका नेताहरूलाई खेलाउँदै एकका विरुद्ध अर्को पक्षलाई भिडाउँदै आएको थियो । तर, त्यसबेला उ अलिक कमजोर अवस्थामा देखिएकोले राजसंस्था फाल्ल उ असफल भएको र त्यसबेलाका नेपालका राजनीतिक दलका नेताहरूले समेत राजतन्त्रको आवश्यकता भएको महसुस गरेका थिए । जब भारतकै इच्छामा २०६२/६३ को आन्दोलन सुरु भयो त्यसबेला भारत खुलेरै राजतन्त्रको विरोधमा लागेको स्वयम भारतीय लेखक एसर्ड मुनिले नै बताएका छन् भने उनीद्वारा लिखित पुस्तकमा समेत त्यसलाई प्रष्ट पारिएको छ । यसरी भारतले आफ्नो स्वार्थ अनुसार नेपालका राजनीतिक दलहरूलाई खेलाउने गरेको र अहिले पनि नेपालका राजनीतिक दलहरूले एकले अर्कोलाई विश्वास गर्न नसक्ने अवस्थामा रहेको ओकलन गरेर त्यही समयका फाइदा उठाउनका लागि नेपालको भूमि आफ्नो नो नक्साभित्र राखेर नक्सा प्रकाशित गरेको हो भनुमा कुनै आपत्ति नहोला ।

पछिल्लो समयमा नेपालका राजनीतिक दलहरू र नेपाली जनताले समेत भारतको चालबाजी थाहा पाएका छन्। भूकम्पको मारम परेका नेपाली जनतालाई भारतले २०७२ मा आर्थिक नाकाबन्दी लगाएको थियो। त्यसबेल प्रधानमन्त्री रहेका केपी ओली र तत्कालिन परराष्ट्रमन्त्री कमल थापाको राष्ट्रवादी अडानले गर्दा नेपाली जनताले ओली सरकारलाई पूर्ण समर्थन गरेका थिए। जनताले आफूले पिड भोगेपनि त्यसबेल सरकारका विपक्षमा जनता सङ्कमा आएका थिएनन् बरु दुःख कष्ट भोग्न तयार रहेका थिए। त्यति बेलाका प्रधानमन्त्री ओलीको राष्ट्रवादको फाइदा नेकपाले विगतमा भएको प्रतिनिधिसभा, प्रदेशसभा र स्थानीय तहको निर्वाचनमा उठाएको छ। तर तिनै ओली भण्डै दुई तिहाईको बलियो सरकारको नेतृत्व गरिरहेका बेला उनले जनताले चाहेजस्तो काम गर्न सकिरहेका छैनन्। अर्थात प्रधानमन्त्री ओलीको टिम नै असफल भएको छ। मुलुकको प्रधानमन्त्री भएपछि प्रधानमन्त्रीले पार्टीको अध्यक्षजस्तो व्यवहार देखाउनु किमार्थ उचित हुन सक्दैन। प्रधानमन्त्री भनेका जनताका अभिभावक बन्न सक्नुपर्दछ। तर पछिल्लो समयमा प्रधानमन्त्रीमा त्यस्तो नदेखिएको हुनाले पहिलो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा उनले देखाएको राष्ट्रवाद र राष्ट्रिय अडानपनि सत्ता प्राप्त गर्नका लागि मात्र रहेछ कि भन्ने प्रश्न समेत उठाएको थालेको छ। हो यहि बेला भारतले नेपालको भूमि कब्जा गरेर आफ्नो राजनीतिक नक्साभित्र राखेको हुनाले अब प्रधानमन्त्री ओलीले नेपालको भू भाग फिर्ता गराएर आफ्नो राष्ट्रवादी चरित्रमा उर्तिण हुन सक्नुपर्दछ। यदि त्यसो भएमात्र उनको राष्ट्रवाद र राष्ट्रवादको चरित्रलाई

जनताले पत्त्याउनेछन् । अहिले उनी शक्तिशाली कार्यकारी प्रधानमन्त्री रहेका र सबै राजनीतिक दलहरूले एकमतले उनलाई सीमाको विषयमा सहयोग र समर्थन गर्न उद्घोष गरिरहेका हुनाले वार्ताको माध्यमद्वारा नै समस्याको समाधान गरी आफ्नो राष्ट्रवादी चरित्रलाई जनताका सामू प्रमाणित गर्न सक्नुपर्दछ । यदि उनले सत्ता हत्याउनैका लागि नक्कली राष्ट्रवादको नारा दिएको हो होइन त्यसको प्रमाणित हुने बेला आएको छ ।

प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेपाली कांग्रेसले सीमा

विवादको विषयमा भारतसँग परिणाममुखी वार्ता गरी नेपाली भूमि फिर्ता गर्न सरकारलाई आग्रह गरिरहेको छ । कांग्रेसले कुट्टनीतिक माध्यमद्वारा समस्याको समाधान खोज्न सरकारलाई आग्रह गरेको छ भने बुद्धिजीविहरू, पूर्व प्रशासकहरूले समेत अहिले मुलुक एक ढिक्का भएर त्यसै अनुरूप अधि बढेको हुनाले भारतसँग अब वाताको माध्यमबाट समस्याको समाधान गर्नु कुनै ढिलाई गर्नु हुँदैन भनिरहेका बेला स्वयम् प्रधानमन्त्रीले नै त्यस विषयमा चासो देखाएर जतिसकदो छिटो वार्ताको माध्यमद्वारा नेपालको भूमि सुरक्षित राख्न आवश्यक छ । राष्ट्रियताको विषयसँग जोडिएका विषयहरूमा सरकारले गर्न हरेक निर्णयक पक्षमा सबै राजनीतिक दल र नेपाली जनता एकै ठाउँमा उभिने भएकाले र सरकारले गर्न हरेक पहलकदमीलाई जनताले साथ दिने भएकाले अब सरकारले कुट्टनीतिक क्षमता प्रदर्शन गर्नु आवश्यक छ । कालापानी सम्बन्धमा नेपाल र भारतका आ आफ्नै धारणा रहेपनि भारतले कालापानी नेपालको भूमि हो भन्ने जान्दा जान्दै हेपाहा प्रवृत्ति देखाएर आफ् नो राजनीतिक नक्सामा नेपालको भूमि राखेको हुनाले अब नेपाल सरकारले आफ्नो सबै भूमि समेटेर नयाँ नक्सा प्रकाशित गर्न सक्नुपर्छ । कालापानी लिपुलेक सबै नेपालको भूमि हो । त्यो भूमि नेपालको हो भन्ने प्रमाण नेपाल सरकारसँग रहेको छ त्यसैले अब उप्रान्त भारतले नेपालको भूमि आफ्नो सीमानाभित्र राख्न नसक्ने गरी नेपाल सरकारले नयाँ नक्सा प्रकाशित गर्नुपर्ने र भारत चीनसँगको सीमाका विषयमा गम्भीर वार्ता गरी नेपाली भूमि सुरक्षित गर्न सीमामा नेपाली सरकारीहरूको परिचालन गरिन आवश्यक छ ।

अब नेपाल सरकारले ४ वर्ष अधि पूर्व जलस्रोत सचिवको नेतृत्वमा बनेको सीमा विवाद सम्बन्धी अध्ययन टोलीले दिएको प्रतिवेदन अनुसार लिम्पियाधुरासम्मको नेपाली भू भाग नेपालकै भएको निष्कर्षलाई नै आधार मानेर भारतसँग वार्ता गर्नु उपयुक्त हुनेछ । लिम्पियाधुरा, लिपुलेक, कालापानी गरी भारतले ३५४ वर्ग मिटर नेपाली भूभाग अतिक्रमण गरेको अध्ययन टोलीले दिएको प्रतिवेदनलाई आधार मानेर त्यो भूभागलाई समेत समेटेर नयाँ नक्सा तत्काल प्रकाशित गरी विश्वविद्यालयहरूको कोर्समा समेत नेपालको भू भाग यति हो भनेर पाठ्यक्रममै समावेश गरी विद्यार्थीहरूलाई अध्ययन गराउँदै विद्यार्थीहरूलाई नै सजग बनाउनु आवश्यक छ । आउंदो पुस्ताले समेत हाम्रो भूमि कसैले ओगट्न नसक्नु र आफ्नो भूमिको रक्षा गर्न उनीहरू सजग रहनु भनेर तत्काल नक्सा प्रकाशित गरिनु उपयुक्त हुनेछ । सरकारले आफैले गठन गरेको अध्ययन समितिले दिएको प्रतिवेदन लुकाउनुपर्न आवश्यकता छैन । सरकार आफैले गठन गरेको सीमा अध्ययन समितिले दिएको प्रतिवेदन लुकाउने हो भने त्यस विषयमा सबै राजनीतिक दल, युवा विद्यार्थी र नेपाली जनताले सरकारलाई प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्न दबाव दिइनुपर्दछ । किन प्रतिवेदन सार्वजनिक भएन भनेर त्यसको जवाफ सरकारसँग माग्नुपर्छ । आफूलाई राष्ट्रवादी भन्दै आएका प्रधानमन्त्री ओलीले आफूलाई राष्ट्रवादी छ्वी भएको प्रमाणित गर्न पनि उक्त प्रतिवेदन तत्काल सार्वजनिक गरी आफ्नो राष्ट्रवादी छ्वीलाई जनतासामू प्रमाणित गर्न सक्नुभएको खण्डमा उहाँ सचिवकै राष्ट्रवादी छ्वि भएको नेतामा गनिनुहुन्छ । यदि त्यसो होइन र आफ्नो भूमिमा हस्तक्षेप गरी आफ्नो भूमिलाई अर्को देशको नक्साभित्र राखिएदा पनि चुपचाप बर्ने हो भने प्रधानमन्त्री ओली प्रधानमन्त्रीको कुर्सीमा

बसरहनुका कुने आवित्य छन ।
 एक छिमेकी मुलुकले अर्को छिमेकी
 मुलुकको भू भाग मिच्चु भनेको असल छिमेकीका
 लागि सुहाउने कुरा होइन । भारतीय प्रधानमन्त्री
 नरेन्द्र मोदीले नेपालको भ्रमण गर्दा नेपालको
 सार्वभौमसत्तालाई कहिलै दख्खल नदिने
 अभिव्यक्ति नेपाली जनतासामू दिएका थिए
 अहिले उनको बोली भुठ सावित भएकाले
 प्रधानमन्त्री मोदीले आफ्नो बचन पाल्ना गर्नका
 लागि तत्काल नेपाली भूमि नेपालकै हो गल्ती
 भयो भनेर नेपाली जनतासामू माफी माग्नु
 उपयक्त हनेछ ।

विनियाँ विकासऋग्ममाथि दृष्टिकोण

• नारायणबहादुर गुरुड

छ्योङ आई तहा' अर्थात् गरिब भए हेपिइन्छ । भट्ट सुन्दा अति सामान्य लाग्ने यो वाक्यांश चीनको माओपिछ दोसो पुस्तका नेता देड स्याओ पिझले १९७८ तिर एउटा उच्चस्तरीय आन्तरिक बैठकमा भेनका हुन् । समयक्रममा यो सोच चीनको उज्ज्वल भविष्य निर्माण गर्न ठूलो प्रेरणाको स्रोत बन्न्यो । साथै उनको अर्को अभिव्यक्ति स्थान राड यी पुफन हेन पूँ छी लाई अर्थात् पहिला केही व्यक्तिलाई धनी हुन दिँदै पनि चीनमा चर्चित छ । उनको यो सोच कालान्तरमा धनी गरिबको दूरी बढाउने कारकका स्पमा विवादित पनि भयो । नेपाल र नेपाली हेपिएका गरिबीकै कारणले हो भन्दा अत्युत्तिक नहोला । भूगोल र जनसंख्यामा सिंगापुर हामीभन्दा धेरै सानो भए पनि विश्वको शक्तिशाली राष्ट्रले पनि सिंगापुरलाई सम्मानजनक व्यवहार गर्न्हन् ।

चीन उदयको इतिहास चीनलाई सम्पन्न र बलियो राष्ट्र बनाउन माओ र चाउ एन लाईकै शासनकालका वेला सन् १९६० को दशकतिरै उनीहस्ते चार क्षेत्र- उद्योग, कृषि, राष्ट्रिय सुरक्षा र विज्ञान प्रविधिमा आधुनिकीकरणको बृहत् योजना आगाडि साराका थिए । तर, लार्जेजस्टो सुरु भएको १० वर्ष लामो सांस्कृतिक क्रान्तिले यो महत्वाकांक्षी योजनालाई ओफेलमा पान्न्यो । सांस्कृतिक क्रान्तिले चीनको अर्थतन्त्रदेखि सबै क्षेत्रमा ठूलो नकारात्मक प्रभाव पान्न्यो । यसक्रममा देड स्याओ पिझलेरस्ता नेता पनि सरकारको उच्च पदबाट अपदस्त भएर एउटा गाउँमा स्थापना गरिएको सानो कारखानामा काम गर्ने पठाइए । तर, पार्टी सदस्यताबाट भेने निष्काशित गरिएको थिएन । तत्कालीन चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टीका उपाध्यक्ष, रक्षामन्त्री तथा माओको उत्तराधिकारी लिन प्याओको पतनपछि देडको क्षमताबारे राम्रो जानकारी राखेका माओले उनलाई कम्युनिस्ट पार्टीको केन्द्रीय उपाध्यक्ष, उपप्रधानमन्त्री र जनमुक्ति सेना सञ्चालनमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने जिम्मेवारीसहित पुनर्स्थापना गरे । त्यसवेला माओ र चाउ दुवै सिकिस्त बिरामी भएर जीवनको अन्तिम घडीमा थिए ।

देड चारवटा आधुनिकीकरणका माध्यममार्फत गरिबी र पछौटेनबाट छुटकारा पाइनेमा विश्वस्त थिए । त्यो सपना साकार पार्न उनले प्रतिपादन गरेको 'हाइग्र खाई फॅ' अर्थात् सुधार र खुला नीति गरिब भए हेपिइन्छ भन्ने उनको सोचबाट प्रभावित भएको हुन सक्छ । चीनले त्यसवेला केन्द्रीकृत योजनाबद्ध समाजवादी अर्थनीति अपनाएको थियो । त्यस किसिमको केन्द्रले योजना गरेनुसार उत्पादन र वितरण गर्ने अर्थिक प्रणालीलाई परिचयमाले कमान्ड इकोनोमी भन्ने गर्थे । यस्तो अर्थात्जानीतिक प्रणालीको सद्वा देडले चिनियाँ विशेषताको समाजवादी बजारमुखी अर्थनीति अपनाए । यो न त पूर्ण समाजवादी न त पूर्ण पुँजीवादी अर्थिक प्रणाली थियो । विश्वकै सन्दर्भमा भिन्ने र नौलो अर्थिक प्रणाली भएकाले कसरी व्यवहारमा लागू गर्न ठूलो चुनौती थियो । यसको उपाय उनले यसप्रकारले निकाले 'मो ट सर्थो को ख' अर्थात् दुग्गा छाम्दै खोला तर्ने । सच्चै यो उपायले चुनौतीलाई पार गर्दै नैयाँ सम्भावनाको ढोका खोल्दै गयो । राजनीतिक, सामाजिक,

आर्थिक, प्राविधिक र राष्ट्रिय सुरक्षाको विकाससँगै नीति निर्माणमा पनि गतिशीलता आउँदै गयो । त्यसैको परिणामस्वरूप चीन अहिले विश्वको दोसो ठूलो अर्थतन्त्र र शक्तिशाली देश बन्न पुगेको छ ।

देड ओपचारिक रूपमा चीनको शिखर पदमा कहिले पुगेनन् । उनी चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टीको केन्द्रीय उपाध्यक्ष, उपप्रधानमन्त्री र केन्द्रीय सैनिक कमिसनको अध्यक्ष भए । सर्वोच्च पदमा नभए पनि उनी सर्वशक्तिमान थिए । उनैको निर्देशनमा पार्टीको महासचिव, चीनको राष्ट्रपति, प्रधानमन्त्रीले शासन चलाउँदै ।

चीनमा ७० करोड मानिसले गरिबीबाट मुक्ति पाएका छन् । बाँकी गरिबी २०२० को अन्त्यसम्म उन्मूलन गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । सन् १९४९ मा चीनमा कम्युनिस्ट पार्टीको सरकार स्थापना हुन्दा त्यहाँको कुल गाहर्थ उत्पादन (जिडिपी) ९८ अरब अमेरिकी डलर थियो, सन् २०१८ मा आइपुग्दा जिडिपी एक सय ३६ खरब अमेरिकी डलर पुगेको छ । यो प्रजातन्त्रिक भारतको भन्दा करिब चार गुणाभन्दा बढी हो । प्रतिव्यक्ति आय १९४९ मा २३ अमेरिकी डलरबाट २०१८ मा १० हजार डलर पुगेको छ । त्यसै, वैदेशिक मुद्रा सञ्चिती १९४९ मा १५७९ करोड अमेरिकी डलरबाट बढेर २०१८ मा ३१०७ खरब पुगेको छ, जुन विश्वकै सर्वाधिक हो । दुई सय ५० देखि तीन सय ५० किलोमिटर प्रतिघन्टा दौडिने रेलमार्गको लम्बाई २९ हजार किलोमिटरभन्दा बढी छ । यहाँ दौडने सबै रेल चीन आफैले निर्माण गर्छ । सुपर हाईवे भनिने राजमार्गको लम्बाई एक लाख ४० हजार किलोमिटरभन्दा धेरै छ ।

यातायातको सञ्जालले ठूला सहरदेखि विकटका गाउँलाई जोडेको छ । आवत्जावत गर्न नयाँ-नयाँ आधुनिक प्रविधि जोडिएका यातायातका साधनले सहज बनाएका छन् । हामीलाई स्मार्टफोन प्रयोग गरेर अमेरिकाले विकास गरेको जिपिएस प्रणालीबाट 'लोकेसन' पत्ता लगाउन सजिलो भएजस्तै चीनले 'बैट्टौ' अर्थात् ध्रुव ताराले पनि जिपिएसले दिनेजस्तो सेवा दिन सुरु गरिसकेको छ । निकट भविष्यमा हामी नेपालीलाई पनि उक्त सेवा उपलब्ध हुन सक्नेछ । सञ्चार क्षेत्रमा फाइबर जी प्रणालीमा चीनको हुवावे अग्रस्थानमा छ । यो प्रणालीले हाल भइरहेको फोर जीभन्दा करिब एक सय गुणा तीव्र गतिमा सूचना प्रसार गर्छ । यी चीनले गरेका प्रगतिका केही नमुना हुन् ।

चीनका यस्ता द्रुत प्रगतिलाई कितपयले चामत्कारिक भन्न्हन् । तर, चमत्कार भने होइन । माथि भनिएजस्तै यो त चीनका राजनेताको दूरदृष्टि, अथक परिश्रम, बुझिमता र देशभक्ति अनि चिनियाँ जनताको कडा परिश्रम, त्यागका कारण सम्भव भएको हो । चीनको प्रगतिमा विभिन्न कठिनाई थिए । बाह्य मुलुकको नराम्रो व्यवहार, प्राकृतिक प्रकोप, कमजोर अर्थतन्त्र, दक्षजनशक्तिको अभाव र विज्ञान प्रविधिमा पछौटेनसँग संघर्ष गर्दै चीन अहिलेको अवस्थामा आइपुगेको हो । एउटा गरिब पछौटे कृषिप्रधान देश चीन कसरी विश्वको दोसो ठूलो अर्थतन्त्र र कारखाना बन्न पुग्यो सबैलाई चासो लाग्ने विषय नै हो । हाम्रोजस्तो विकासशील मुलुकका लागि यो प्रेरणाको स्रोत नै बन्न सक्छ ।

चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टीको योगदान चीनमा सन् १९४९मा चिनियाँ

कम्युनिस्ट पार्टीको नियन्त्रण कायम भएपछि यो मुलुक परिचयमा मुलुकको राजनीतिक, आर्थिक, प्राविधिक, कूटनीतिक, सामाजिकलगायत नाकाबन्दीको सिकार भयो । बाध्यतावश सोभियत संघतिर ढलिकन पुग्यो । सुरुको दिनमा सोभियत संघ र पूर्वी युरोपका समाजवादी देशको सहयोगबाट औद्योगिकरणको बीजारोपण भयो । सन् १९६० को दशकतिर सोभियत संघ र चीनको राजनीतिक विचारधारामा मतभेद हुन थाल्यो । राष्ट्रिय अखण्डता र एकताको रक्षा गरे । उनले दोसो अफिम युद्धमा पराजित भई अपहेलित र पराजित मानसिकतामा बाँचिरहेका सम्पूर्ण चिनियाँमा आत्मसम्मान सञ्चार गरे । उनको यही योगदानमा टेक्रे देडले आधुनिकीकरण गर्ने मौका पाए । उनका उत्तराधिकारी जियाड जमिन र हु जिन्ताओ अनि वर्तमान राष्ट्रपति सी जिनपिडले कुशलतापूर्वक चिनियाँ जनतालाई नेतृत्व गर्दै जनजीवन सुखमय र राष्ट्रिय सुरक्षालाई सुदृढ बनाउँदै गइरहेका छन् । अफिमजस्तो लागुपदार्थलाई बेलायतीले चीनसँग बढदो व्यापार घाटालाई घटाउन व्यावसायिक रूपमा प्रयोग गरे । चीनले

माओ र देडलाई हेर्ने भिन्नै दृष्टिकोण प्रवाह गरे । हाम्रो दृष्टिकोण पनि परिचयमा सञ्चारमाध्यमबाट प्रभावित छन् । वास्तवमा माओ र देड चिनियाँ क्रान्तिका सहयोद्धा मात्र थिएनन्, एक-अर्काका पूरक पनि थिए । माओले विभिन्न बाह्य दबाबका बाबजुद पनि चीनको स्वतन्त्रता, राष्ट्रिय अखण्डता र एकताको रक्षा गरे । उनले दोसो अफिम युद्धमा पराजित भई अपहेलित र पराजित मानसिकतामा बाँचिरहेका सम्पूर्ण चिनियाँमा आत्मसम्मान सञ्चार गरे । उनको यही योगदानमा टेक्रे देडले आधुनिकीकरण गर्ने मौका पाए । उनका उत्तराधिकारी जियाड जमिन र हु जिन्ताओ अनि वर्तमान राष्ट्रपति सी जिनपिडले कुशलतापूर्वक चिनियाँ जनतालाई नेतृत्व गर्दै जनजीवन सुखमय र राष्ट्रिय सुरक्षालाई सुदृढ बनाउँदै गइरहेका छन् । अफिमजस्तो लागुपदार्थलाई बेलायतीले चीनसँग सञ्चार गर्ने अपहेलित र प्रशासनको अधिकारीकरण गरी योगदानमा टेक्रे देडले आधुनिकीकरण गर्ने मौका पाए । यो चानचुने उपलब्धि होइन ।

सीको बलियो नेतृत्व चीनको विश्वचर्चित लड-मार्चका योद्धा केन्द्रीय सरकारका उप-प्रधानमन्त्री भइसकेका व्यक्तिका छोरा सी जिनपिडको सर्वजनिक जीवन १६ वर्षको उमेरमा चीनको एउटा विकट तथा गरिब गाउँबाट शुरु भएको हो । त्यहाँबाट बिस्तारै एक-एक खुड्किले चाहौदै राजनीतिक नेतृत्व र प्रशासनको अनुभव सँगाल्दै हाल चीनको कम्युनिस्ट पार्टी, राज्य र सेनाको सर्वोच्च पदमा आसीन हुन पुगेका छन् । उनको अहिलेसम्मको काम हेरेर उनलाई माओ र देडपिडिको क्षमतावान् र प्रभावशाली नेता भनिएको छ । उनले चीनको प्रतिष्ठित छिंगा विश्वविद्यालयबाट केमिकल इन्जिनियरिङमा स्नातक र त्यहाँबाट कानुनमा विद्यावारिधि गरेका छन् । उनको आगमनपछि प्रशासकीय खर्चमा मितव्यपिता र उच्चस्तरको वैदेशिक भ्रमणमा कटौती गरेका छन् । उनले सशक्त भ्रष्टाचारविरोधी अभियानमार्फत सर्वसाधारणको मन जितेका

समाजमा व्याप्त कुप्रथाको नकारात्मक प्रभाव

— जयकृष्ण यादव

नेपाली समाजमा विभिन्न प्रकारका हानिकारक अभ्यास, प्रथा र संस्करका कारणले असर पारेको छ। कुनै कालखण्डमा समाजमा रहेको तत्कालीन आवश्यकता पुरा गर्नका लागि अपनाइएको रीतिरिवाज, कला संस्कृति र संस्कारहरूलाई परिवर्तित समाजमा पनि निरन्तरता दिँदा हानिकारक रूपमा परिणत भएको छ। विगतमा अर्थात एक शताब्दी अगाडिसम्मको अवस्थामा बाल विवाह पुण्यको रूपमा लिइन्थ्यो, बहुविवाहलाई महान पुरुषको रूपमा वा बलियो पुरुषको रूपमा हेरिन्थ्यो, दाईजोलाई उपहार र सम्पत्तीको शक्ति प्रदर्शनको रूपमा लिइन्थ्यो, भोज भतेरलाई प्रतिष्ठासँग जोडेर हेरि न्थ्यो, महिलाको महान्ता र सतित्वसंग सति प्रथालाई लिइन्थ्यो, अभिभावकले केटा वा केटी खोजेर विवाह गर्ने चलन, बालबालिका अवस्थामा उनीहरूले नबुझ्ने नजान्ने भएकाले गरिन्थ्यो, विवाहको धेरैदिनसम्म मार्झिता बस्ने गरेको कारण थियो बालापन, महिनाबारी अगाडि नै विभिन्न रोग वा प्रकोप र महामारीले बुवाओमाको मृत्यु हुने भएकाले छोरीहरू को विवाह गर्ने गरिन्थ्यो तर अहिले आएर यो अवस्था समाजमा भएको विकास र परिवर्तनले निकै फड्को मारिसकेको छ। तर पनि हाम्रो समाजमा त्यही कुरालाई अगिकार गरिदा यो कुरसंकार अभ्यास, प्रथा र संस्कारको रूपमा परिणत भएको हो। पहिला शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार, खानेपानी, विद्युत, संचार लगायतका विकासका पूर्वाधारको अभाव रहेको समाजमा जे पनि चल्यो जे पनि पच्यो तर अहिलेको समय र परिवर्तित त्यस्तो छैन। हामीले विगतको जस्तो समाजमा रहेको क्रियाकलापहरूलाई त्यसबेलाको सैँचै आवश्यकता मान्युपर्छ र संस्कार पनि तर अहिलेको अवस्थामा त्यसैलाई पूर्ण रूपमा अक्षरण: पालाना गर्नुपर्छ भन्ने छैन। सबै कुरा फेरी नराम्रो थियो भन्ने पनि छैन, यसमा समाजको आवश्यकता र समयको मागलाई हेरेर थेरै कुराहरूले हामीलाई नै असर परेको छ भन्ने बुझ्न जस्ती छ।

कुनै बेला यस्तो थियो कि दैवी शक्तिले काम गरिन्थ्यो र हुथ्यो पनि तर कहिले आएर वैज्ञानिक आविस्कार भएका सामग्री वा वस्तु तथा सिद्धान्तले काम गर्न थालेको छ। यो अवस्थाले पनि हाम्रो समाजमा रहेको केही घटना क्रम वा प्रवृत्तिले के संकेत गर्छ भन्ने हानिकारक अभ्यासलाई त्याग्नु जस्ती छ।

हाम्रो पूर्खांका कारण वा विगतको कालखण्डमा तत्कालीन अवस्था, आवश्यकता र चाहना पुरा गर्नका लागि बालविवाह, बहुविवाह, दाइजो, छुवाछुत, जातीय विभेद, उपहार (सन्देश) बारेमा रीतिरिवाज, मौलिक कला संस्कृति र संस्कारहरूलाई अपनाइएको थियो। तर परिवर्तित समाजमा पनि त्यसैलाई केही समुदाय वा वर्गले निरन्तर दिँदा हानिकारक रूपमा परिणत भएको देखिन्छ।

समाजमा विगतको संस्कारहरू अहिले आएर कुसंकार र हानिकारण रूपमा आएको कुरा ऐना जस्तो, सामाजिक परिवर्तनको बाधक जस्तो, भोलिका कर्णधारलाई नराम्रो असर पार्ने, वौद्धिक स्तर न्यून रहेको जस्तो संन्देश दिने गरी हानिकारक अभ्यास रहेको पाइएको छ। समाजमा विगतमा अर्थात एक शताब्दी अगाडिसम्मको अवस्थामा बाल विवाह आवश्यकता थियो। हाम्रो समाजमा छोराछोरीको विवाह कम उमेरमा गरेर नानीहरू दुर्काउन सहजता, विवाह गरेपछि स्वर्गमा बास, राम्रो केटा वा केटी पाउने आश रहेकाले र सानै उमेरमा विवाह गर्दा पूर्ण पाउने आशको रूपमा लिइन्थ्यो। तर अहिले अवस्था फेरिए को छ। समाजमा छोराछोरीहरूले पढ्न

पाएका छन्, समाजमा शिक्षा, स्वास्थ्यले व्यापकता पाएको जसले गर्ने महामारीको अवस्था छैन, सानै उमेरमा मर्न संख्य न्यून छ। विगतमा बाल विवाह रहर नभई बाध्यता थियो तर अहिले आएर केही समुदायले रहेको रूपमा बाल विवाहलाई लिएका छन्। बालविवाहका कारणले केहीले आत्महत्या त केही घरनिकाला, केही घरेलु हिसाको शिकार, केही रोगको शिकार, केहीको आकालमा ज्यान गएको अवस्था छ। नेपाल सरकारले अहिले बालविवाह पूर्णत कानुनी रूपमा अपराध मानेको छ। विवाहका लागि २० वर्ष उमेर तोकेको छ।

विगतमा बहुविवाहलाई बलियो पुरुषको रूपमा हेरिन्थ्यो अहिले पनि त्यसको नि रन्तरताले नाकारात्मक असर भएको। समाज गतिशील र परिवर्तनशील छ त्यसमा पनि समाजमा पारिवारिक कलह, प्रलोभन, यौन क्रिडा, शक्तिको प्रदर्शन, नकली प्रेमजाल लगायतका कारणले बहुविवाह बढेको छ। यो समाजका लागि अर्को हानिकारक अभ्यास हो।

धेरैले विवाहलाई उत्सवको रूपमा लिइन्छ। यसलाई लिनु पनि पर्छ किनभने विवाह मानिसको जीवनमा बैधानिक विवाह एक पटक नै हुन्छ अपवादमा बाहेक।

त्यसैले विवाहमा केटापक्षलाई केटी पक्षकाले दिने गरगाहना, नगद, जिन्सी सहितका विभिन्न उपहार र सम्पत्ती दिने गरेको पाइन्छ। दिन र लिनका लागि कोही कसैले हस्तक्षेप र मागेर दवाव दिएर, करकापमा पारेर दिन्छ भने त्यो दाइजो कुप्रथाको रूपमा जान्छ। होइन भने शक्ति अनुसारको बिना मागेर दिन्छ सामग्रीलाई संस्कार वा प्रथाको रूपमा मान्य नकिन्छ। विगतमा शक्ति प्रदर्शनको रूपमा लिइन्थ्यो त्यसलाई अहिले पनि विगतको जस्तो छुवाछुत गर्ने र विभेद गर्ने खालको छैन। पानीको अभावमा सिनो फालेहरूले धेरैदिनसम्म ननुहाउने, सरसफाईमा ध्यान नदिने, सुगुर वा अन्य जनावर पालन गर्दा व्यवरित नफाल्ने लगायतको विविध कारण देखाइ विभेद र छुवाछुत गरिन्थ्यो। तर अहिले सबै कुरा फेरिएको छ। न सरसफाईमा कोही भन्दा कोही कम छ तर विगतको मानसिकताबाट कोही पनि पछि हट्न नचाहेकाले समस्या भएको हो। विगतको जस्तो अहिले समाजमा न विभिन्न रोग वा प्रकोप र महामारी नै छन् न त सरसफाईको अभाव नै। त्यसैले यो अवस्था समाजमा भएको विकास र परिवर्तनले निकै फड्को मारिसकेको भएपनि हानिकारक अभ्यासलाई कम गर्न जस्ती छ। तर पनि हाम्रो समाजमा त्यही कुरालाई अगिकार गरिदिदा यो कुरसंकार वा हानिकारक अभ्यास, प्रथा र संस्कार को रूपमा परिणत भएको छ। यो संस्कारको रूपमा आएको छ।

(मध्य दर्पण फिचर सेवा)

नेपाल राष्ट्र बैंकको अनुरोध

लघुवित विकास बैंकहरूले महिलाहरूलाई समूहमा आवद्ध गरी बिना धतो कर्जा प्रदान गर्दछन्। उद्यमशील एवम् इमान्दार महिलाहरूले समूह बनाएर लघु कर्जा लिई आफूलाई अनुकूल हुने उद्यम गरी उन्नति पथमा अधि बढौं। सीप र जाँगर छ भने भाग्य पाखुरीमा हुन्छ।

सामूहिक जमानीमा बिना धितो कर्जा लिई उद्यम गर्नेबाटे घरधरमा चर्चा गरौं।

पिएसएल ड्राफ्टमा सन्दीप, बिकेमा पाउनेछन् कमितमा १ करोड ७० लाख

नेपाली युवा लेगस्पिनर सन्दीप लामिछाने पाकिस्तान सुपर लिंग (पिएसएल)को ड्राफ्टमा परेका छन्। आगामी वर्ष हुने पिएसएलका लागि पाकिस्तान क्रिकेट बोर्डले बुधबार सर्वजनिक गरेको ड्राफ्टमा सन्दीप संवेदन्दा महङ्गो क्याटेगोरी लाटिनममा परेका छन्।

सन्दीपसँगै प्लाटिनम क्याटेगोरीमा २६ खेलाडी परेका छन्। अन्य क्याटेगोरीबो ड्राफ्ट भने पिएसएलले सर्वजनिक गरेका छन्। यस क्याटेगोरीबाट पिएसएल टिमले ३ खेलाडी छनोट गर्न आउने छन्। प्लाटिनम क्याटेगोरीबाट वलबाले खेलाडी लिएमा खेलाडीले कमितमा १ करोड ७० लाखदेखि बढीमा २ करोड ५० लाखसम्म पाउने छन्। यदी नोभेम्बर अन्त्यमा हुने ड्राफ्टमा बिक्री भए सन्दीपको यो संबैद्धन्दा महङ्गो अनुबन्धन हुने छ। यसअधि सन्दीप गत महिना भएको '८ हन्ड्रेड'का लागि १ लाख पाउँड अर्थात् १ करोड ४७ लाख रुपैयाँमा बिक्री भएका छन्। यसतै गत महिना सकिएको सिपिएलमा सन्दीप ७० लाख रुपैयाँमा बिक्री भएका थिए।

सन्दीपले आज्ञानो एजेन्ट्समार्फत पिसिएलको आगामी सिजनका लागि ड्राफ्टमा नाम पठाएका थिए। पिसिएल बुधबार सर्वजनिक गरेको प्लेटिनम क्याटेगोरीबो खेलाडीको सूचीमा नेपालबाट सन्दीपको मात्र नाम समावेश छ। पिएसएलको आगामी सिजनका लागि नेपाल क्रिकेट संघ (क्यान)ले थप पाँच नेपाली खेलाडीको नाम पनि सिफारिस गरेको छ। क्यानले आइसिसीसँगको समन्वयमा विनोद भण्डारी, करण केसी, पवन सर्पाफ, लितिनारायण राजवर्षी र मोहम्मद आरिफ सेखाको नाम पिसिएलको खेलाडी ड्राफ्टमा समावेश गर्न सिफारिस गरेको थियो। उनीहरूको नाम ड्राफ्टमा समावेश भए-नभएबाबे भने पिसिएल राष्ट्रिय सन्दीपले आज्ञानो एजेन्ट्समार्फत पिसिएलको आगामी सिजनका लागि ड्राफ्टमा नाम पठाएका थिए।

टि-१० लिंगको तयारीमा पारस

नेपाली राष्ट्रिय क्रिकेट टिमका पूर्वक्षतान पारस खेडका यतिबेला युएईमा छन्। उनी अहिले पहिलो फ्रेन्चाइज लिंग खेल्ने तयारीमा छन्। भोलिबाट अबुधाबीमा सुरु हुने लिंगलाई अविस्मरीय बनाउन पारस अभ्यासमा व्यस्त छन्। सोमबाब भात्र युएई पुगेको पारसले मंगलबाबर टिमका अन्य खेलाडीसँगै अभ्यास गरेका थिए। टि-१० लिंगका लागि पारस टिम अबुधाबीमा आबद्ध छन्। उनलाई टिम अबुधाबीले १० हजार डलरमा अनुबन्धन गरेको हो।

टिम अबुधाबीमा इ

कर्पोरेट

● ग्लोबल आइएमईका थप १० शाखारहित बैंकिङ सेवा

ग्लोबल आइएमई बैंकले विभिन्न जिल्लामा थप १० वटा शाखारहित बैंकिङ सेवा सञ्चालनमा ल्याएको छ। बैंकले बाग्नुडको ताराखोला गाउँपालिका अर्गल, नवलपुरको गाउँडाकोट नगरपालिका ढोडेनी, बैतडीको पुर्वोर्ती नगरपालिका कुवाकोट, बाग्नुडको जैमिनी नगरपालिका अकोचिस्ती, म्याग्दीको रधुंगगा गाउँपालिका बेगखोला, मकवानपुरको बागमती गाउँपालिका फापरबारी र रोल्पाको विभिन्न चार स्थानमा शाखारहित सेवाको सुरुवात गरेको छ।

Global IME Bank ग्लोबल आइएमई बैंक लि.

यी १० वटै शाखारहित बैंकिङ सेवाहरू स्थानीय प्रतिनिधि, समाजसेवी, बौद्धिजीवी तथा स्थानीयवासीको रोहबरमा उद्घाटन भएका छन्। थप १० वटा शाखारहित बैंकिङ सेवा सञ्चालनमा आएपछि हाल बैंकको शाखारहित बैंकिङ सेवाको संख्या १ सय ४४ पुगेको छ।

शाखारहित बैंकिङ सेवाबाट देशका विभिन्न ग्रामीण क्षेत्रका स्थानीय बासिन्दाले स्थानीय प्रतिनिधिमार्फत बैंकिङ सेवा लिन सक्नेछन्। यसबाट निक्षेप खाता खोल्ने, तोकिएको सीमासम्मको रकम जम्मा गर्न तथा फिक्को आफ्नो खातामा रहेको मौज्दाको जानकारी लिने, कर्जाको व्याज भुक्तानी गर्ने, मोबाइल रिचार्ज गर्नेलगायतका सेवा लिन सक्नेछन्।

कृषि, रेमिट्यान्स तथा पर्यटन मुख्य आयस्रोत रहेको यी क्षेत्रका बासिन्दाले बैंकिङ सेवा उपयोग गर्न टाडा-टाडासम्म पुग्नुपर्ने बाध्यतालाई हटाउन र्ग्लोबल आइएमई बैंकले ती स्थानहरूमा शाखारहित बैंकिङ सेवा सुरु गरेको जनाएको छ।

● एनसेलको नयाँ अफर 'अल नेट भ्वाइस प्याक'

an axiata company

एनसेलले ग्राहकको सुविधाका लागि 'अल नेटवर्क भ्वाइस प्याक' अफर सञ्चालनमा ल्याएको छ। अफरअन्तर्गत ग्राहकले करबाहेक प्रतिमिनेट १ रुपैयाँमै देशभित्रको सम्पूर्ण नेटवर्कमा कल गर्न सक्नेछन्। अफरबाहेक विद्यमान शुल्कअनुसार एनसेलका ग्राहकले अन्य सेवाप्रदायकको नेटवर्कमा कल गर्दा करबाहेक प्रतिमिनेट १ रुपैयाँ ९९ पैसा तिर्दै आएका छन्।

यो अल नेट भ्वाइस प्याक मंगलबार (२६ कातिक)देखि सञ्चालनमा आएको छ। प्याकअन्तर्गत ग्राहकले २० मिनेटको अल नेटवर्क टक टाइम (देशका अन्य कुनै पनि टेलिकम सेवाप्रदायकको नेटवर्कमा कल गर्न मिल्ने) करबाहेक २० (करसहित २५.५४) रुपैयाँमा लिन सक्नेछन्।

देशभित्रको अन्य नेटवर्कमा सुलभ दरमा कल गर्न सकिने अफर ल्याइएको यो पहिलोपटक भएको कम्पनीको दाबी छ। ग्राहकले एस्ट्रिक्स ७७९७९८ एस्ट्रिक्स ७ ह्यास डायल गरी लिन सकिने प्याक सुचारू गरेपछि २४ घन्टाका लागि मान्य हुनेछ।

● सिटिजन्स बैंकद्वारा आफ्नै भवनबाट बैंकिङ सुविधा सुरु

सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनल लिमिटेडले शाखा विस्तार गर्ने ऋममा ८५औं शाखा काठमाडौंको कमलादीस्थित आफ्नै सुविधासम्पन्न भवनमा खोलेको छ। आइतबारदेखि शाखा सञ्चालनमा ल्याइएको बैंकले जनाएको छ। करिब ५ हजार ४ सय ४२ वर्ग फिटमा फैलिएको उक्त शाखाको उद्घाटन समारोहमा स्थानीय निकाय प्रतिनिधि, उद्योगी, व्यापारी, विभिन्न संघ संस्थाको प्रमुख तथा नागरिक समाजका अगुवाको बाल्को उपस्थिति रहेको बैंकले जनाएको छ।

अत्याधिक प्रविधियुक्त यस शाखामार्फत ग्राहकको वित्तीय आवश्यकता पूरा गर्न आवश्यक सम्पूर्ण रिटेल बैंकिङ सेवा प्रदान गर्नुका साथै साना तथा कर्पोरेट व्यवसायीमाफ वित्तीय पहुँच पुऱ्याउने लक्ष्य बैंकले राखेको छ। बैंकले सातवटै प्रदेशमा प्रादेशिक कार्यालय स्थापना जनाएको छ।

● टेलिकमद्वारा सिम वितरण

नेपाल टेलिकमले पूर्वको बिर्तामोडदेखि पश्चिमको महेनगरसम्म सातै प्रदेशका विभिन्न प्रमुख सहरहरूमा सहुलियतमा फोरजी सिम वितरण, परिवर्तन र स्टरोन्टि गर्ने कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन

गरिरहेको छ। यस कार्यक्रमअन्तर्गत कातिक २० गते बिर्तामोड र २२ गते वीरगन्जमा सिम वितरण साथै फोरजी सेवाको प्रचारप्रसार तथा व्यापार प्रवर्द्धन गरेको टेलिकमले जनाएको छ।

२४ गते आइतबार वितरणको भरतपुरस्थित नारायणी नदी किनारमा सिम वितरण गरेको टेलिकमको भनाइ छ। आगामी कातिक २६ गते नेपालगन्जको रामलीला मैदान २८ गते सुर्योत्तमको आखा अस्पताल क्षेत्र, ३० गते महेन्द्रनगरको खुलामज्वर र मसिर ४ गते पोखराको अमरसिंह मैदानमा सिमकार्ड वितरण गरिने कार्यक्रम रहेको टेलिकमले जनाएको छ। यसमा दुजी वा थिरी सिम भएका कम्पनीका ग्राकलाई २ सय एमबी डाटा बोनसहित फोरजी सिम प्राप्त हुनेछ।

● एनएमबि लघुवित्तको हकप्रद निष्कासन खुला

एनएमबि लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडले आज (कातिक २४ गते) देखि १ बाबार १ दशमलव ५ अनुपातमा हकप्रद सेयर निष्कासन तथा बिक्री खुला गर्न भएको छ। कम्पनीले प्रतिकिता १ सय रुपैयाँ अंकित मूल्यका २४ लाख ३० हजार ०३ दशमलव ७५ कित्ता हकप्रद सेयर निष्कासन गर्न लागेको हो। सो हकप्रद सेयरमा कातिक ६ गते सम्म

एनएमबि माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लिमिटेड

NMB MICROFINANCE BITTIYA SANSTHA LIMITED

नेपाल स्टक एक्सचेन्जमा कारोबार भई कायम साबिक सेयरधनीले आवेदन दिन सक्नेछन्।

निष्कासन बन्द मसिर २९ गते हुनेछ। कम्पनीको धितोपत्र निष्कासन तथा बिक्री प्रबन्धक सप्राइज क्यापिटल लिमिटेड रहेको छ। सेयरधनीले सप्राइज क्यापिटल, कमलपोखरी, सप्राइज बैंकका शाखा कार्यालयहरू र नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट इजाजतपत्र प्राप्त आस्वा सेवामा सहभागी बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट सो हकप्रद सेयरका लागि आवेदन दिन सक्नेछन्।

● सिटिजन लाइफको नयाँ जीवन बिमा योजना सार्वजनिक

सिटिजन लाइफ इन्स्प्रेन्स कम्पनीले ग्राहकको सुविधाका लागि नयाँ योजना सञ्चालन गरेको छ। कम्पनीले काठमाडौंमा एक कार्यक्रम आयोजना गरी सिटिजन शुभारम्भ जीवन बिमा योजना सार्वजनिक गरेको हो। कम्पनी सञ्चालक समितिका सदस्य मनोज कार्को तथा दीपप्रकाश पाण्डे, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत पोषकराज पौडेल र ब्रान्ड एच्चेसडरद्वय द्विरेश आचार्य र मदनकृष्ण श्रेष्ठले संयुक्त रूपमा नयाँ योजनाको आरम्भ गरेको हुन्।

न्यूनतम १० हजार रुपैयाँको बिमा गर्न सकिने योजनाले बिमा अवधिपर जोखिम बहन गरी बिमितलाई डबल सुरक्षा प्रदान गर्ने बताइएको छ। योजनामार्फत बिमितले साधारण मृत्युमा बिमाको डबल रकम र

Citizen Life Insurance

दुर्घटना मृत्युमा बिमाको तीन गुणा रकम प्राप्त गर्न सक्नेछन्। यसका साथै स्थायी पूर्ण अशक्तता लाभ, बिमा शुल्क छुट लाभ, मासिक आय लाभ, काजकिरिया खर्च सुविधा तथा ५० लाख रुपैयाँसम्मको घातक रोग उपचार खर्चजस्ता सुविधासमेत योजनामा उपलब्ध रहेको बताइएको छ।

कम्पनीले हाल पेन्सनको सुविधासहितको सिटिजन जीवन सारथि बिमा योजना र उपचार खर्च अब सिटिजन लाइफले गर्छ नारासहितको सिटिजन क्रिटिकल केयर नामका २० वटा घातक रोग सुरक्षा बिमाजस्ता योजना सञ्चालनमा ल्याइएको छ। योजनामार्फत रोग लागेको निश्चित हुनासाथ ५० लाख रुपैयाँसम्म कम्पनीले भुक्तानी गर्ने र यसका लागि कुनै बिल नचाहिने कम्पनीले जनाएको छ।

यिनियाँ विकासक्रममार्फि...

पालमा चीनले नेपालमा कोदारी र पृथ्वी राजमार्ग बनाउन, सुनकोशी जलविद्युत आयोजना, बाँसबारी छालाजुता कारखाना, हेट्टौडा कपडा उद्योग स्थापना र सञ्चालनमा नेपाललाई सहयोग दिँदा यिनियाँ आफै गरिब रहेको पछि मात्र थाहा भयो। उनीहरूले वास्तवमा त्यस किसिमका सहयोग आपैने पेट काटेर दिँदै रहेक्छन, नेपालमा औद्योगिक विकासको बिउ रोन्ने हेतुले।

चीनलाई बुझ्ने र चिने काम धारातलीय यथार्थका आधारमा गरिनुपर्छ। सदियैदेखि तिमेकी भए पनि भौगोलिक विकटता, भाविक, सांस्कृतिक असमानताका कारण दक्षिणी तिमेकी भारतसँगजस्तो घुलमिल चीनसँग हुन पाएन। तर, अहिले हवाई सेवालागायत यातयात र सञ्चारमाध्यमको सुविस्तारले धेरै सजिलो भएको छ। दुवै देशबीच नागरिक स्तरमा आवत-जावतमा भएको वृद्धिले चीनलाई बुझ्न सजिलो हुँदै गएको छ। यत्किं चुपिधा हुँदाहुँदै पनि चीनबाटे हामीकहाँ आइपुग्ने समाचार र विचारमध्ये धेरै नकारात्मक हुने गर्नेछन्। चीन र भारत हाम्रा महत्वपूर्ण तिमेकी हुन्। हाम्रो राष्ट्रिय अस्तित्व, स्वतन्त्रता, अर्थतन्त्र र प्रगतिमा यिनीहरूको प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष असर पर्छ। यी मुलुकसँग असंलग्न आन्दोलनका अवधारणाका आधारमा हामीले सन्तुलित र राम्रो सम्बन्ध राख्नुपर्छ।

कहीं मित्र राष्ट्रले हामी

पहिलेको...

गरेका छन्। लामो समयको अन्तरालपछि नेपालका राजनीतिक दलहरूबीच एक मतले राष्ट्रिय सहमति जुटेको छ। राज्यपक्षबाट अब कुनै विलम्ब नगरी आफ्नो भूमिको रक्षा गर्न कुट्टनीतिक र राजनीतिक तवरले भारतसँग वार्ता गरी नेपाली भूमिको रक्षा गर्नु आवश्यक छ। राज्य पक्ष र जनसतरबाट आफ्नो भूमिको रक्षा गर्न पहल हुन थालेको अवस्थामा सरकारले खुदा नकमाई आपूर्वकसँग भएका प्रमाणका आधारमा कुट्टनीतिक माध्यमद्वारा समस्याको समाधान खोज्नु उपयुक्त हुनेछ।

सत्तामा जो रहेपनि आफ्नो भूमिको रक्षा गर्न दायित्व सरकारकै हो। अब नेपालले भारत र चीनसँग आफ्नो शिर ठाडो पारर सीमा सम्बन्धी सबै समस्याहरू समाधान खोज्नुपर्दछ। भारतले के कति कारणले

नेपाली भूमिलाई आफ्नो राजनीतिक नक्सामा पायो भनेर सरकारले स्पष्टसँग भारतसँग सोधन सक्तुर्दछ। भारतले नेपालको भूमिलाई आफ्नो नक्सामा पारेको विरोधमा राजनीतिक दलका भातृ संगठनहरूले विरोध जनाईहेका छन् भने कतिपय ठाँड़मा भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको पुल्ता समेत जलाएका छन्। तर भारतले भने नेपालको भूमि आफ्नो नक्सामा नपारेको दाबी गरेहेको छ। सीमा विवाद उत्तरार्फ समेत देखिएको भए पनि सबै भन्दा बढी दक्षिण तिरै देखिएको छ। यतिखेर नेपाली भूमि कालापानी, लिम्पियाधुरा र लिपुलेक भारतमा समेटिएको भारतले बनाएको नक्सामा देखिन्छ। यसरी नेपालको भूमिलाई भारतीय भूमिमा राख्ने अधिकार भारतलाई कसले दियो ? यो हेपाहा प्रवृत्ति र मिचाह प्रवृत्ति बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन। भारतले बेला बेलामा नेपालका नेताहरूलाई प्रयोग गर्दै आएको र हाप्रा

नेताहरूले समेत पार्टीगत स्वार्थ र व्यक्तिगत स्वार्थलाई हेरेर भारतको सहयोग मान्ने गरेका हुनाले नेपालको भूमिलाई भारतीय नक्सामा राख्नु हाप्रा नेताहरूले समेत दोष देखिन्छ। भारतका प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले नेपालको सार्वभौमसत्तामा दख्खल पुने कुनै काम नगर्न बाचा नेपालमै आएर गरेको थिए तर अहिले तिनै मोदीको सरकारले नेपालको भूमि भारतीय नक्सामा राख्ने आफ्नो बचन तोडेका छन्। हो अहिले त्यसको विरोध भएको हो कुनै पनि सर्तमा नेपाल सरकारले आफ्नो भूमिको रक्षा गर्नुपर्दछ। त्यसको लागि सबै राजनीतिक दल र नेपाली जनता सरकारलाई साथ दिन तयार रहेका छन् भनेर प्रमाण त दिनहुँ हुने विरोध प्रदर्शनले नै प्रमाणित गरेको छ। केही ओलीले पहिलो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा देखाएको राष्ट्रवाद अहिले फेरी जनताले थाहा पाउने गरी देखाउनुपर्न टड्कारो आवश्यकता देखिएको छ।

बाटाबाटौ...

निकाय र नेपाल राष्ट्र बैंक मौन रहनुको रहस्य के ? भाटभटेनी सुपरमार्केटमा बैंकको काउन्टर नै राखेर बिना नागरिकता बैंकको खाता खोलिएका छन्। त्यसले गर्दै नेपाली बाहेकका अन्य व्यक्तिहरूले समेत खाता खोल सक्ने र त्यहाँ जिति पनि पैसा जम्मा गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाइएको हुनाले त्यहाँ कालो धन समेत बैंक हुन सक्ने सम्भावना रहेपनि बैंक व्यवस्थापन पक्षले त्यसलाई बेवास्ता गर्दै बाटौमा खाता खोल्ने सुविधा उपलब्ध गराउनुको उद्देश्य के ? एनआइसी एसिया बैंकले ऋणीहरूको नाम प्रत्येक दिन पत्रपत्रिकाहरूमा प्रकाशित गर्न गरेको छ। अन्य बैंकहरूको भन्दा बढी उसले ऋणको

सुचना प्रकाशित गर्दै गरेकोले उत्त बैंक ध्वस्त हुन सक्ने सम्भावना बढेको छ। त्यति हुँदूहुँदूँदै पनि युवा बैंकर अर्थात् एनआइसी एसिया बैंकका सिइओले केही व्यक्तिहरूलाई विश्वासमा लिएर राष्ट्र बैंकको निर्देशन विपरित काम गरिएहेका छन्। सिइओ रोशन नेउपाने चार्टर एकाउन्टर्न भएकाले उनले हिसाब किताब मिलाउँछ भनेरे उनलाई सिइयो बनाइएको उद्दोष उनैका बैंकका कर्मचारीहरूले गर्दै आएका छन्।

नेपाल राष्ट्र बैंकले गर्ननर नेपाली काग्रेसका समर्थक रहेका र दुई डेपुटी गर्ननर मध्येका शिवाराज श्रेष्ठ समेत काग्रेस समर्थक नै भएकाले उनीहरूलाई मिलाउने जिम्मा बैंक सचालक समिति र सिइओ नेउपानेले खिन्यौले बैंकका खाताको खाता खोल्ने व्यक्तिहरूले गर्दै आएका छन्।

विशेष सुविधा लिँदै आएका छन्। उनै खिन्यौलो आग्रह अनुसार बैंकले दर्शी, तिहार र छठ पर्वको उपलक्ष्यमा भाट भट्टी सुपर मार्केटमा बैंकको काउन्टर नै राखेर बैंकको खाता खोल्ने व्यवस्था मिलाएका र त्यस्वाप्त भाट भट्टी सुपरमार्केटबाट मोटो रकम असुल उपर गर्ने गरेको सूत्रले दाबी गरेको छ। भाट भट्टी सुपर मार्केटले समेत बजार मूल्य भन्दा दोब्बर मूल्य राखेर त्यसमा १५ प्रतिशत छुट दिएर बैंकी रहेको रकम बैंकका पदाधिकारी र आफूबीच आधा आधा लिने गोप्य सहमति खिन्यौले नै गरेको बैंक सूत्रले बताएको छ। यसरी बाटाबाटौमा बैंकको खाता खोल्ना समेत राष्ट्र बैंक जस्तो बैंकको निमायक संस्था चुप रहनुले कै उत्त काग्डामा राष्ट्र बैंककै उच्च तहका पदाधिकारीहरूको समेत संलग्नता छैन भन्ने प्रश्न समेत उठेको छ।

जनतामाथि...

बेला प्रधानमन्त्री ओलीले देखाएको राष्ट्रवादलाई सबै नेपाली जनताले सहयोग र समर्थन गरेको थिए। अहिले पनि प्रधानमन्त्री ओलीलाई सहयोग र समर्थन गर्न नेपाली राजनीतिक दलहरू र जनता तयार रहेकाले अब ओलीको राष्ट्रवादको अग्नि परीक्षा परिक्षण हुने बेला आएको छ।

प्रधानमन्त्री ओलीको लागि यो सुर्व अवसर र एउटा चुनौती समेत हो। यहि सेरोफेरोमा राष्ट्रिय सहमति जुटाउने सुर्व अवसर समेत हो। कुट्टनीतिक, राजनीतिक योग्यता र दक्षता देखाउने सुर्व अवसर प्रधानमन्त्रीलाई अहिले मिलेको छ। नेपालको एक इच्छ जमिन पनि कुनै देशले मिन्न पाउँदैन र हामी नेपाली जनतालाई समेत अर्को देशको एक इच्छ जमिन पनि चाहिँदैन भन्ने अडान लिएर प्रधानमन्त्रीले कुट्टनीतिक र राजनीतिक अवधारणाको साथ सिमा विवादको समस्या समाधान

निझी टेडिकल कलेज...

निर्देशन दिएको भएपनि कलेज सञ्चालकहरूले भने निर्देशनको अवज्ञा गर्दै आगामी शैक्षिक सत्रदेखि विद्यार्थी नै भर्ना नगर्न चेतावनी सरकारलाई दिएका थिए।

सरकारले दिएको निर्देशनलाई निझी टेडिकल कलेजहरूले अवज्ञा गर्दा सरकार निर्दिष्ट बन्नुको पछाडि सत्राधारी दल नेकपाको नेताहरूले लागाएका छन्। तर विगतो ओली सरकारको क्रियाकलाप हेर्दा जनताले अहिले पर्याइहाल्ने अवस्था देखिएदैन, किनकी मुलुकलाई दुक्राउनुपर्दछ भन्नेहरूसँग समेत सरकारले उनीहरूले नेकपालाई मोटो रकम तुनावामा सहयोग गरेको हुनाले उनीहरूले सरकारलाई निरिह बनाउँदै आएका छन्। सरकारले कम्नीमा ७५ प्रतिशत छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउन शिक्षा मन्त्रालय मार्फत आवेदन माग गरेकोमा २८ सय ९९ वटा निवेदन परेका छन्। शिक्षा ऐनले सार्वजनिक शिक्षण संस्थामा ७५, निझीमा १० र विदेशी लगानीको कलेजमा २० प्रतिशत निशुल्क छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनुपर्न व्यवस्था गरेको त्यो आजरामा लागू हुन सकेको छैन। संस्थायी सरकार बल्यो सरकार रहेपनि राजनीतिक अवस्थाको आधारमा सरकारलाई निझी टेडिकल कलेजहरूले निरिह सावित बताउँदै आएकाले अब सरकारको निर्देशनलाई अवज्ञा गर्ने कलेजहरूको दर्ता नै खारेज गरी विधिको शासन चलाउनुपर्दछ।

प्रधानमन्त्रीको...

जाने निर्णय गर्नसक्नेछन्। प्रधानमन्त्री पदमै बसेर अमेरिकामा उपचार गर्न सजिलो हुने कारणले त्यसितेबाट सम्प्रिप्रिष्ठको पुर्नार्थन पनि रोकिने अनुमान गरिएको छ। यद्यपि प्रचण्ड र ओलीवीच ८ जान मन्त्री फेर्ने विषयमा छलफल चलिएको छ।

बैंकको बेसरेट ८.३७% + २%

सहुलियतपूर्ण कर्जाहरू

सह